

A Péceli Értéktár Bizottság „kulturális örökség fenntartható fejlesztéséről szóló törvénytervezet” társadalmi egyeztetése során megfogalmazott észrevételei

A péceli Ráday-kastély speciálisnak tekinthető helyzetéből adódóan tartjuk szükségesnek, hogy megfogalmazzuk javaslatainkat és észrevételeinket a *kulturális örökség fenntartható fejlesztéséről szóló törvénytervezetről* – élve a társadalmi egyeztetés lehetőségével.¹

A kastély azon túl, hogy egy országos és nemzetközi jelentőséggel bíró kulturális érték, a helyi közélet, kulturális élet kiemelt közösségi tere is. Kiállítások, koncertek, konferenciák helyszíne is az épületegyüttes. **A településen más rangos helyszín nem található.**

A törvénytervezet – helyesen – rögzíti azokat a garanciákat, amellyel a vagyon- vagy tulajdonátadást követően az örökségvédelmi szempontok kontrollálhatók. **Javaslataink a helyi kulturális és civil élet szempontjainak rögzítésére tesznek javaslatot** a törvénytervezetben.

- A.** A 1. § (3) bekezdése szerint a tervezett törvény „a kulturális örökség műemléki értékeinek minősülő elemei közül” kiemeli „azokat”, amelyek magánjogi szereplők bevonását szükségessé teszik. A 2. § (1) bekezdése meg is határozza az érintett kört.

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban: Kötv.) – amelyre a mostani törvénytervezet is hivatkozik – célja, a „nemzeti és ez egyetemes történelem során felhalmozott kulturális örökség feltárásának, tudományos feldolgozásának, megóvásának, védelmének, fenntartható használatának és közkinccsé tételének” feltételeinek megteremtése.

Hogy egyeztethető össze a fenti célokkal az, ha – mint például a Ráday-kastéllyal történt – az ingatlant bezárják, miközben még nincs olyan új tulajdonosa, vagyonkezelője, aki „jó gazda gondosságával” működtetné. A Kötv. tehát célul tűzi ki az örökség védelmét, közkinccsé tételét, de a jelenlegi helyzetben bezárt és az új törvénytervezet szerint „új gazdára” még nem talált ingatlanok így „gondos” üzemeltető nélkül maradnak. **Mi történik, ha évekig nem nyújt be egyetlen magánjogi szereplő sem kérelmet az adott ingatlanra és a műemlék állapota folyamatosan romlik?**

Javasolt a törvénytervezet 1. Célok és alapelvek részének kiegészítése azzal, hogy az új törvény biztosította lehetőséggel még nem rendelkező – azaz magánjogi szereplő által még át nem vett – műemléki értékek **a korábbi üzemeltetési modell szerint, a Kötv. céljait szem előtt tartva működjenek addig, amíg a magánjogi szereplő tulajdonszerzésre vagy vagyonkezelésre vonatkozó kérelme pozitív elbírálásban nem részesül.**

¹ <https://kormany.hu/dokumentumtar/a-kulturalis-orokseg-fenntarthato-fejleszteserol-szolo-torvenytervezet>

- B. A tervezet 2. § (1) bekezdése szerint nem egyértelmű, hogy **részben** vagy **egészben** adhatók „ingyenes tulajdonba vagy vagyonkezelésbe” az ingatlanok. Javasolt ezek részleges átadására is egyértelmű lehetőséget biztosítani.

A Pécel területén található, Ráday-kastély, mint műemlék jelenleg három helyrajzi számon szerepel: a kastély főépülete; egy korábban felújított istálló (Márványistálló) a hozzá tartozó parkolóval; valamint a kastély területe mellett húzódó sétáló utca. Ezek hasznosítási célja eltérő lehet. Célszerű ezeket az elemeket úgy kezelni, hogy azok részben is átvehetőek legyenek vagyonkezelésbe vagy tulajdonba.

- C. 2. § (2) és (5) szerint nem egyértelmű, hogy a miniszter **milyen szempontok alapján határoz a tulajdonjog ingyenes átadásáról vagy vagyonkezelésbe** adásról. Mi alapján tekinthető egy „kérelem” megalapozottnak és a helyi, valamint örökségvédelmi szempontokkal is összeegyeztethetőnek? Javasolt minimálisan elvárni, hogy a kérelmet benyújtó legalább előzetesen egyeztessen a helyi önkormányzattal vagy vármegyével a szándékairól.

- D. A kastélyok egyéb országos jelentőséggel bíró, az ingatlan korábbi tulajdonosainak hagyatékát őrző vagy azok kulturális örökségét gondozó intézményekkel állnak szoros kapcsolatban (formálisan vagy informálisan). Levelünk C pontjában megfogalmazott egyeztetési elváráshoz hasonlóan **a konkrét ingatlanokra benyújtott kérelmekben megfogalmazott célok véleményezési folyamatába is szükséges bevonni ezeket a szereplőket,** intézményeket.

A Ráday család örökségének gondozója a református egyház fenntartásában működő Ráday Gyűjtemény, amely a péceli kastélyban tartott rendezvények megvalósításában működött együtt rendszeresen a helyi civil szervezetekkel.

- E. A 3. § (3) b) szerint „*az ingatlan homlokzatának megváltoztatásával járó, valamint az ingatlan alapozását vagy tartószerkezetét is érintő építési, bontási tevékenységet a miniszter előzetes, írásbeli engedélyével végez*”. Javasolt a mondatot kiegészíteni azzal, hogy az Építésügyi és Örökségvédelmi előzetes hozzájárulására is szükség van a miniszter jóváhagyásán kívül. Ezen felül a pontot javasolt azzal kiegészíteni, hogy a „**kerítés**” megváltoztatásával járó munkálatokat is jóváhagyáshoz szükséges kötni.

A kerítés – feltehetően nem csak a Ráday-kastélynál – hozzátartozik a kastélyról kialakult képhez, ennek változtatása is lényeges arculati változást jelentene, amit előzetesen vizsgálni szükséges. Egy, a település külterületén fekvő kastély esetében ennek talán kevésbé van jelentősége, de a város közepén fekvő, parkkal körülvett épületnél ez fontos városképi szempont is.

- F. A 3. § (3)-t szükséges kiegészíteni azzal, hogy a tulajdonszerző és a vagyonkezelő vállalja, hogy lehetőséget biztosít – ingyenesen vagy térítési díj ellenében – **helyi civil szervezetek és az önkormányzat számára a kert vagy az épület eseti használatára.**

A Ráday-kastély Pécel közösségi tere is volt a bezárásig. A város önkormányzata és civil szervezetei is rendre használták az épületét és annak kertjét különböző városi vagy kulturális rendezvények, kiállítások, koncertek tartására. Szükséges, hogy ez az eseti lehetőség a továbbiakban is megmaradjon.

- G.** A 9. § (6) szerint az értéknövelő beruházásokhoz a vagyonkezelő nem tarthat igényt „az állammal szemben”. Javasolt ennek a résznek a módosítása, pontosítása úgy, hogy az **ne zárja ki a pályázati, egyedi költségvetési támogatások, akár hazai, akár uniós források felhasználásának lehetőségét** – amelyek „állami” forrásnak tekinthetők.

A Ráday-kastély GINOP vagy egyéb hazai forrásól nem részesült az elmúlt években, jelentős felújításra szorul. Ehhez akár támogatási források bevonása is indokolt lehet. A pályázati pénzek elérhetőségéből nem célszerű kizárni a kastély új vagyonkezelőjét vagy tulajdonosát. Felmerülhet a későbbiekben ugyanis akár energetikai célú pályázati forrás, amiből nem indokolt kizárni az érintett ingatlanokat.

Péceli Értéktár Bizottság nevében Erdős Szabolcs

info@peceliertektar.hu